

Hva skjer?

7. og 8. oktober kurs i klauvskjæring og klauvsjukdommer, med sertifisering 9. oktober i Harstad.

4. - 5. november arrangerer NoKI fag- og meningsutvekslingsdag, om bl. a klauvfres, for medlemmer, nært Gardermoen. Tips gjerne om ønskede temaer.

20. november skal region øst ha klauvskjærsamling for sine klauvskjærere.

Februar 09 Nasjonalt kurs i klauvskjæring og klauvsjukdommer i region vest.

I dette nummeret:

Hva skjer?	1
Nytt nummer av medlemsbladet	1
Aktuelt om organisering	1
Hva har skjedd siden sist?	1
Nasjonalt kurs	1
Smittsomme klauvsjukdommer	2
Nye sertifiserte klauvskjærere	2
Vi gratulerer Jørn Andersen!	2
Tore Håkstad	3
Status helsekort	3
Nordisk treff i Finland	4

Vinkelsliper'n

Årgang 2, nummer 1

01.09.2008

Nytt nummer av medlemsbladet

Endelig kommer tredje utgave av Vinkelsliper'n, medlemsbladet for NoKI. I dette nummeret kan du lese om smittsomme klauvsjukdommer. Du får også et referat fra nordisk klauvskjærerseminar i Finland, fersk statistikk fra registreringer på klauvkortene og presentasjon av klauvskjærer Tore Håkstad. God lesning!

Aktuelt om organisering, av Åse M. Sogstad

Identitetsnummer: I løpet av høsten vil forhåpentligvis hver av klauvskjærerne i NoKI få sitt eget klauvskjæreridentitetsnummer, som f. eks. skal oppgis ved registrering i Helsekort klauv.

Profileringmateriell: Det finnes forskjellig materiell som klauvskjærere kan bruke for synliggjøre virksomheten sin. Det er NoKI sin logo, som kan settes på kjeledresser. Klistremerker og kort for påminnelse om klauvskjæring og helsekort klauv kan bestilles hos laila.fimland@tine.no.

Internett: På de nye websidene til Helsetjenesten for storfe som i løpet av høsten vil vises på <http://storfehelse.tine.no>, blir det egne sider om klauv, klauvskjæring og Norsk klauvskjærerlag. Listene over aktive klauvskjærere i hver region blir lagt ut på Helsetjenestens internettsteder i løpet av høsten. Gi tilbakemeldinger hvis dere ser opplysninger som er feil. Vi ønsker også e-postadressene til alle i NoKI som har e-post, og som bruker e-posten sin.

Tips: Det er leit å vente lenge på deler til klauvboks. Dette har klauvskjærere som har bestilt deler fra Danmark opplevd. Per Jarle Sæther kan fortelle at NorCargo har daglige leveranser til Norge. De trenger ditt navn, adresse, telefonnummer, e-postadresse og organisasjonsnummer. Pakken sendes som ekspress mot litt ekstra betaling. Per Jarle kan svare på spørsmål om dette.

Flere tips: Har du et godt tips eller en god historie du vil dele med andre klauvskjærere? Skriv til aase.sogstad@veths.no

Nasjonalt kurs i klauvskjæring og klauvsjukdommer

Dato/sted: 7. - 8. (9.) oktober 2008, Harstad

Målgruppe: Klauvskjærere med noe praktisk erfaring og evt. ønske om å bli sertifisert. Veterinærer som ønsker å forelese på lokale kurs og oppdatere seg på klauvskjæring. Andre som ønsker å starte med klauvskjæring kan også melde seg på.

Kursleder: Åse Margrethe Sogstad, Helsetjenesten for storfe.

Medhjelper: Jørn Andersen, klauvskjærer og Terje Verkland, klauvskjærer

Påmelding: laila.fimland@tine.no, eller tlf. 95446190, innen 30.september.

Kursavgift: kr 3 500,- pluss kost og losji, kr 2 500,- for medlemmer i klauvskjærerlaget.

Eksamen/sertifisering: Torsdag 9. okt, 500kr

Hva har skjedd siden sist?

Det ble arrangert nasjonalt klauvskjæringskurs på Skeie gård i Rogaland i desember -07. Det var 7 deltakere på kurset og 4 av disse tok eksamen og ble sertifisert. Se navnene neste side.

Norsk klauvskjærerlag hadde årsmøte 23.01.08 på Norges veterinærhøgskole i Oslo.

Nordisk klauvskjærerseminar ble avholdt i Kuopio, Finland, 13-15. juni.

Vi gratulerer!

Jørn Andersen (se bilde under) ble i vår tildelt Jenny Elise Eriksens legat. Forslaget kom fra kua Munterline og søknaden starter slik:

”Hei. Jeg er ei meget lykkelig ku som er svært så fornøyd med tilværelsen min for tiden, fordi jeg har hatt besøk av klauvskjæreren og fått noen virkelig flotte og velstelte klauver. Nå er det bare negllakken som mangler - ”en siste prikk over i en”.

Og jeg er ikke alene! Vi er mange kyr i Meløy og Salten som har det slik.”

Nye sertifiserte klauvskjærere:

Jan Henrik Poots
(Nordkjosbotn)

Ole Barup (Ski)

Knut Erling Frøyland
(Skjoldastraumen)

Asgeir Tunheim
(Undheim)

Smittsomme klauvsjukdommer

av Terje Fjeldaas og Åse M. Sogstad

Smittsomme klauvsjukdommer er smertefulle og tapsbringende lidelser hos storfe. Både i forebygging og behandling er korrekt klauvskjæring viktig. Her omtales hornforråtnelse, hudbetennelser (dermatitter), limax og klauvspalteflegmone.

Hornforråtnelse

Lidelsen innebærer en bakteriell nedbrytning av hornet i balleområdet, med dannelse av sprekker og groper. I mild form er hornet i ballen bare litt knudret og misfarget. Ved moderat hornforråtnelse oppstår V-formede sprekker som ved alvorlige tilfeller graver seg helt ned til bløtvevet. I Norge er hornforråtnelse vanligvis miljøbetenget, men kan også være smittsom. Lidelsen ses hyppigere i løsdriftfjøs enn i bås fjøs. Behandlingen består av beskjæring til korrekt form, samt fjerning av skadd og underminert horn. Graden av utskjæring må likevel vurderes, slik at ikke bæreevnen svekkes. Deretter bør det pensles med koppersulfat rørt ut i tretjære. Forebyggende tiltak er først og fremst god fjøshygiene og regelmessig klauvskjæring. Smittebeskyttelse er viktig for å unngå smittsomme hudbetennelser. I problembesetninger er fotbad med koppersulfat, sinkulfat, Virkon S eller ferdige handelspreparater nyttige forebyggende tiltak.

Hudbetennelser (dermatitter)

Interdigital dermatitt (klauvspalteredermatitt) er en tørr eller fuktig betennelse med sprekker i klauvspaltens fremre og/eller bakre del. Ofte ses et grågult, illeluktende belegg i klauvspalten. Dårlig reinhold i fjøset disponerer for sjukdommen, og den betraktes som lite smittsom. Lidelsen forårsaker i seg selv ingen hevelse eller halthet.

Digital dermatitt er en væskende betennelse, eventuelt med blødninger og arrvevsdannelse i kronrand, i balleområdet og i klauvspalten. Hudforandringene som kan ha et jordbærlignende utseende, strekker seg ofte opp mot biklauvene. Noen ganger utvikles vorteaktige forandringer. Lidelsen kan opptre i en svært smittsom form som er årsak til mye halthet, økt bruk av antibiotika og fotbad og store økonomiske tap i mange land. I Danmark har 80 % av besetningene digital dermatitt og 20 % av kyrne i disse besetningene er smittet. Den smittsomme formen har foreløpig liten utbredelse i Norge. Det er derfor viktig med godt reinhold og god smittebeskyttelse for å hindre at Digital dermatitt etablerer seg her.

Vorteaktig hudbetennelse er forårsaket av et virus og opptre sporadisk på enkelt dyr. Lidelsen betraktes som lite smittsom. Operativt inngrep av veterinær kan være aktuelt. Ved alle typer hudbetennelser bør klauvskjæring med fjerning av ballehorn med groper eller sprekker gjennomføres på alle kyr og kviger to eller flere ganger per år. Påsmøring av tretjære med koppersulfat anbefales etter beskjæring hvis moderat grad av dermatitt og/eller hornforråtnelse blir påvist.

Limax

Dette er en fast og velavgrenset hevelse i klauvspalten. Det er en irritasjon i klauvspalten forårsaket av hudbetennelser eller klauvspalteflegmone. Det er også angitt at sterkt sprikende klauver gir et strekk i huden som disponerer for lidelsen. Hvis hevelsen er stor kan det oppstå sår og lokal ømhet med stor halthet. I slike tilfeller bør hevelsen fjernes av veterinær.

Klauvspalteflegmone

Dette er en infeksjonsbetennelse i klauvspalten med hevelse. Sår i klauvspalten er vanligvis tilstede. Lidelsen ses ofte i forbindelse beitegang, og dyr som går på fellesbeiter i skogs- eller fjellterreng synes særlig utsatt. Mye nedbør med fuktige beiter disponerer, men sjukdommen opptre også under tørre beiteforhold. I det senere har klauvspalteflegmone oftere dukket opp også innendørs, spesielt i forbindelse med overgang til løsdrift og sammenslåing av besetninger. Sår i klauvspalten er vanligvis nødvendig for at sjukdommen skal kunne oppstå. Fuktige og møkkete samlingsplasser og gangveier for dyra øker sjansen for etablering og spredning av sjukdommen. Hvis gangveien samtidig er knudrete på grunn av steiner eller røtter, er risikoen for sjukdom ekstra stor. De viktigste årsaksfaktorene finnes i det lokale miljøet.

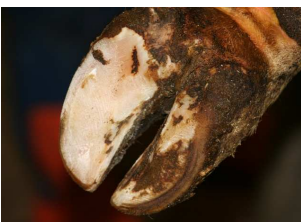
Lidelsen kan imidlertid opptre i en uttalt smittsom form. Dyra blir plutselig halte med feber og nedsatt matlyst. Det er hevelse i kronrandsområdet som ofte strekker seg opp på pipa. Hvis sjukdommen ikke behandles, kan infeksjonen gripe over på klauvas dypere strukturer som f. eks. klauvleddet. Dyra bør isoleres på et tørt område (gjerne på bås med gummimatte) og gis antibiotika i 3 dager. Lokalbehandling med grønnåpebad eller våtvarmt kloraminomslag i ett døgn kan være lurt. Hvis mange dyr er plaget i større besetninger, er fotbad aktuelt.

Vi presenterer medlemmer i NoKI:

Nettsider om klauvskjæring:

Nyheter fra den danske klovskjærerforeningen finner du på www.klovnyt.dk

Og nytt fra den svenske foreningen finnes på: [Www.svenskaklovvarvsforeningen.se](http://www.svenskaklovvarvsforeningen.se)

Tore Håkstad, Bardu, Troms

Jeg er 28 år og bor i Bardu kommune i Indre Troms. Her er jeg født og oppvokst på gård med melk og kjøttproduksjon.

Etter å ha prøvd meg både som blikkenslager og mekaniker i noen år, valgte jeg i 2005 å starte eget firma. Våren 2006 startet jeg med klauvskjæring med en boks jeg importerte fra USA.

I dag har jeg kunder fra Saltdal i sør til Alta i nord. Hittil i år har jeg beskåret ca 1800 dyr.

Jeg har vært på et nasjonalt kurs på Mære i 2006, og satser på å bli sertifisert i løpet av høsten.

Epost: tore@hsl.as
Tlf: 482 48 046
www.skogoglandbruk.com

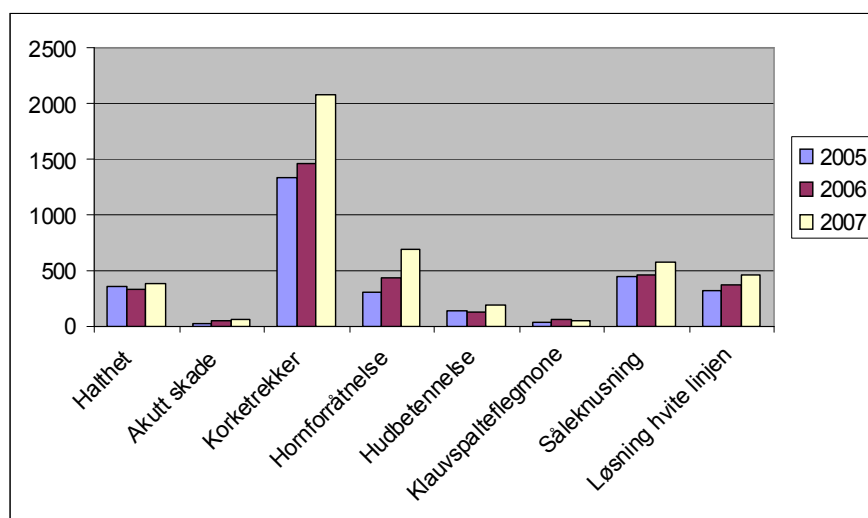

Status registrering og innrapportering i helsekort klauv

I 2007 ble det rapportert inn 33 159 hendelser i Helsekort klauv. 86 % av disse var registrert som "normale". 11 % av kyrne som er med i helsekortordningen i Norge var representert og 18 % av besetningene. Dette er ikke så verst, tatt i betraktning at kortet bare har vært i bruk i 3 år (i 2007). Vi har fortsatt en jobb å gjøre i forhold til å motivere flere bønder til å få kyrne sine beskåret regelmessig. Det er også fortsatt en del klauvskjærere som ikke benytter kortet. Men en like stor årsak til manglende data fra beskårede kyr, er at klauvskjæreres registreringer ikke blir rapportert inn til KUK-kontrollen. Det er eiers ansvar å se til at nedtegningene blir innrapportert, men også rådgiver har en viktig rolle, spesielt der det ikke er egenrapportering.

Registrering i klauvhelsekortet er nyttig for å kunne følge klauvhelsen i besetningen over tid og er spesielt viktig ved utredninger i besetninger med klauvhelseproblemer. Kortet gir nyttig informasjon om klauvhelsen i hele besetningen og hos enkeltindivider ved kjøp og salg. Dessuten vil informasjonen fra registreringene også kunne brukes til å utvikle tiltak som kan forbedre klauvhelsen hos norske storfe. Informasjonen kan blant annet utnyttes i GENOs framtidige avlsarbeid.

Registrering av klauvfunn kan skje ved at klauvhelsekortet ligger klart i helsekortmappa eller at klauvskjærer har med seg kort selv. Det skal alltid fylles ut av klauvskjærer, bonde og veterinær ved klauvskjæring og klauvbehandling.

Dersom klauvskjærer finner at et dyr halter på grunn av en klauvsjukdom, skal det krysses av for halthet. I slike tilfeller oppfordres klauvskjæreren til også å benytte det vanlige helsekortet og notere koden for "Annen klauvsjukdom" der. Det er viktig at også normale dyr registreres. Klauvskjærere skal benytte rapportørnummer 9996 inntil ordningen med eget Idnummer er på plass.

Figur 1. Antall registrerte og innrapporterte lidelser fra Helsekort klauv 2005-2007

Referat fra Nordisk klauvskjærertreff i Finland, av Jørn Andersen

I år var det Finlands tur å arrangere nordisk klauvskjærertreff. Det er så vidt jeg vet første gang Finland arrangerer et slikt treff, så derfor var det sikkert skuffende for dem at jeg var eneste deltager utenom finnene selv. Det ryktes at språket var en av forklaringene, men alt ble oversatt til engelsk, så det var uproblematisk. De hadde flere "storheter" som forelesere/instruktører. Fredag morgen snakket David Weaver om samarbeid mellom den engelske veterinærforeningen og klauvskjærereforeningen. Så var det demonstrasjon av forskjellige typer bokser. Det var finske skjærere som betjente boksene. Karl Burgi fra USA betjente en av boksene. Det var også en lokal tøffing der som skar uten boks! Veldig underholdende.

Så dro vi til Peltosalmi Gård, noen rodde over elva og andre kjørte rundt. Der var det omvisning i et eldre løsdriftsfjøs. Den offisielle delen av fredagen var deretter over. Det var mye folk da det var siste dag på en veterinærkongress som hadde vart fra tirsdag. Lørdag var det derfor kun klauvskjærere tilstede. Adrian Gonzales, veterinær og klauvskjærer fra Spania, holdt et innlegg om klauvsykdommer, Karl Burgi fra USA snakket om dyrehandtering i forbindelse med skjæring, Jouni Niemi, finsk veterinær, redegjorde om klauvskjæruddannelsen i Finland. Så var det Pieter Kloosterman, nederlandsk klauvskjærer, som belærte om den korrekte beskærte klauva. Deretter snakket Dr. Dietrich Landmann om Tysklands brede og gode tilbud til vordende klauvskjærere. Så ble auditoriedagen avsluttet med pannediskusjon, en artig sak der finnene snakket i vei på finsk og Jouni, som skulle tolke, hadde det stritt. Så hadde vi ei økt ute ved boksene, veldig greit å være såpass få. Vi fikk god tid til å diskutere med alle disse "kapasitetene". Innimellom spiste vi masse finske spesialiteter, så som pannekake, og laks i alle tenkelige varianter. Jeg var så heldig og få bo sammen med alle foreleserne, så jeg hadde en kjempefin helg i Iisalmi. Ps! Vi var også på omvisning på et lokalt bryggeri! Med hilsen Jørn.

Bildet over: Her ser du foreleserne på Nordisk klauvskjærertreff 2008 i Iisalmi i Finland. Ikke noe i veien med humøret!

Over: alle deltagerne på Nordisk klauvskjærertreff 2008 i Finland.

Til venstre: beskæring med rå mannekraft! Underholdende, men kanskje ikke noe for nybegynnere?

